

Za prejšnjo številko Sodobnosti smo se o U3 in nekaterih vprašanjih, povezanih s sodobno umetnostjo, pogovarjali s kustosom Igorjem Zabelom, tokrat pa smo za mnenje vprašali še dva umetnika. Marija Mojca Pungerčar in Mirko Bratuša (letošnji nominiranec za nagrado Prešernovega sklada) pripadata generaciji umetnikov, rojenih v šestdesetih, oba sta diplomirala na ljubljanski ALU, Pungerčarjeva na oddelku za slikarstvo, Bratuša pa na oddelku za kiparstvo. Oba sta v našem prostoru že dobro uveljavljena, oba sta tudi sodelovala na enem od U3, se pa njuna ustvarjalnost in tudi njuni pogledi na prireditev v marsičem razlikujejo. Hkrati so njuna mnenja tipična za odnos umetnikov do trienala.

Triennale sodobne slovenske umetnosti U3

MARIJA MOJCA PUNGERČAR: Na U3 sem razstavljala leta 1997, na drugi izdaji trienala. Selektor je bil Peter Weibel. Sodelovala sem s projektom *Manekeni*. To je bil projekt v javnem prostoru, intervencija v urbani prostor. Šestnajst javnih spomenikov sem oblekla v oblačila iz blaga, ki sem jih sešila po njihovih merah. Oblekla sem kip Borisa Kidriča na Prešernovi cesti, štiri alegorične kipe na pročelju Srednje ekonomske šole na Prešernovi cesti, Spomenik svobode na Celovški cesti in deset doprskih kipov slavnih slovenskih skladateljev na Vegovi. V prostorih Moderne galerije sem uredila informacijski kotiček, kjer sem razstavila video s posnetki dela na kipih, dokumentacijo v zvezi s predhodnim zbiranjem dovoljenj za intervencijo oziroma dokumente o mojih (dolgotrajnih) poskusih, da bi pridobila ustrezna dovoljenja za umetniško akcijo.

Kustos Petru Weiblu sem pri izborih prinesla izdelan koncept, projekt je bil že napol narejen, saj sem ga najprej nameravala realizirati samostojno. Zaradi zapletov z dovoljenji pa sem menila, da bi bilo koristno biti pod okriljem Moderne galerije kot inštitucije, kajti nisem vedela, kakšne posledice lahko pričakujem po dogodku. Weibel je projekt podprl in tako sem ga pripeljala pod streho trienala in Moderne galerije, ki mi je pomagala pri izvedbi.

Triennale U3 je zagotovo najpomembnejša prireditev sodobne umetnosti v Sloveniji in kot taka ni dovolj odmevna. To je delno

posledica splošne brezbriznosti do sodobne vizualne umetnosti, ki je navzoča na vseh ravneh: od mačehovskega odnosa države do pozornosti medijev. Manifestacij sodobne umetnosti je pri nas odločno premalo. Po drugi strani pa se tudi inštitucije ne potrudijo zadosti, da bi take prireditve naredile bolj žive, zanimive, razumljive za širšo javnost in za stroko. Če se prav spomnim, je bila prireditev U3 zasnovana z namenom pregledov, nekakšnih bilanc sodobne domače ustvarjalnosti na tri leta. Načinu pregledne, retrospektivne razstave sta delno sledila prva dva trienala, medtem ko sta zadnji dve prireditvi izrazito tematski razstavi. Znotraj okvira sodobnih umetniških praks in načinov se odvija avtorski tematski izbor umetnikov in njihovih del. Ko se kustos opredeli za tak način, se s tem izogne dolžnosti upoštevati vse avtorje, ni se mu treba več ozirati na to, ali bo kakemu aktivnemu avtorju, gibanju itd. naredil krivico ... Celostni pogled je zamenjal parcialni pogled, torej smo z U3 dobili še eno tematsko razstavo. Uporabnikov te distinkcije najbrž ne zanimajo, prišli bodo, če bo razstava zanimiva. Umetnike pa najbolj zanima priložnost, da v okviru neke prireditve lahko pokažemo, izvedemo dela, ki bi jih sicer izvedli, pokazali pa težko ali pa vsaj težje. Dosedanji trienali so pokazali, da poudarek prireditve ne sloni na umetnikih, na njihovih delih, pač pa na inštituciji. Absurden primer je bil ravno drugi U3, ko so domače zdrahe v zvezi s kuratorjem Weiblom povsem povozile umetnost. Mislim, da bi se moralo težišče trienala premakniti, nagniti k umetnikom.

MIRKO BRATUŠA: Sodeloval sem na prvem U3, takrat je bil selektor Tomaž Brejc. Razstavil sem bronast kip *Tabula rasa*. Ta, prvi U3 se mi je zdel res dober pregled takratne sodobne slovenske umetnosti. Mogoče, da je tudi kaj manjkalo, a pregled je bil vseeno dokaj reprezentativen. Ob nobenem od naslednjih trienalov se za moje delo ni zanimal noben selektor, kar glede na avtorski koncept selekcije sicer lahko razumem. Mogoče nisem imel sreče s selektorji tudi zato, ker med njimi še ni bilo Zdenke Badovinac, sicer direktorice Moderne galerije, ki sem ji posvetil eno od svojih del, *Slovenski likovni kanape*, kjer se je pojavila v svojem naravnem okolju. Menim, da bi bil zelo primeren za razstavo te vrste.

Za vse tri zadnje trienalne razstave se mi zdi zanimivo, da so si avtorske selekcije tako podobne. Mislim, da je velika sreča najti tri selektorje na isto vižo. Prav pa je, da kljub temu na vsakem trienalu lahko spoznamo nekaj novih avtorjev, čeprav redki od njih po tem še kaj naredijo. Pri zadnjih treh trienalih me moti to stalno preigravanje predvsem socioloških problemov. Zdi se mi, da se skozi "nove medije" ne da izraziti vseh občutkov, ki jih doživlja sodobni človek. Zanima me, ali se selektorici zadnjega trienala Christini Van Assche zdijo vse kljuke, ki jih prijema, iste, medtem ko se ji zdi vsak pogled skozi okno drugačen. V prihodnje bi si želel nekoliko širši in bolj pisan pogled na slovenski likovni svet.